

Hammar-Hemtningen.

Troligen den äldsta folksång, som ännu återstår oss ifrån forntiden; ämnet och behandlingen göra sådant sannolikt. Den bevisar tillika Edda lärornas allmänlighet i det gamla Norden, der de, ifrån en religiös myth, småningom öfvergått till folketro och folksägen, samt i denna form slutligen blifvit besjungna inom alla de tre Skandinaviska rikena. På Danska finnes den upptagen uti *P. Syvs Et Hundrede udvalde Danske Viser*, Kiöbenhavn 1739, sid. 115, under benämningen: *Tord af Hafsgaard og Tosse Grefve*, och den Norska varianten: *Tore Kals Vise*, omtalas sammastädes sid. 424. Ur *Nyerups Udvalgte Danske Viser fra Middelalderen*, har den blifvit utesluten. På Tyska anträffas den i *Grimms Altdänische Heldenlieder*, sid. 141. Ämnet är detsamma som i *Thryms Qvida*, uti Poetiska Eddan. — Nedanstående sång är aftryckt ur Kongl. Bibliothekets i Stockholm manuskriptband MS, hvilket deraf innehåller tvenne uppteckningar, den ena i quart och den andra uti oktav format. Den sednare har blifvit lagd till grund för texten, och derunder äro alla varianter anförde ur quartmanuskriptet, betecknadt med QM. Den finnes förut aftryckt i tidskriften *Iduna*, häft. VIII, s. 122; likväl utan att någöndera handskriften dervid blifvit noggrannt följd.

1.

Torckar¹⁾ sitter i sina säte, rimmor af²⁾ sin ferd³⁾:

”Trolltram⁴⁾ haar (⁵min gulddhammar stuhlet, dæth var en usell ferd.”

Thorer tämjer fählen sin i tömme.

¹⁾ QM. Tårckar. Egentligen *Thorckarl*; Eddans *Thor*. Benämnes i Danska folkvisan: *Tord af Hafsgaard*, h. e. Asgård; uti den Norska: *Torrekal*, boende i *Asgaalen*.

²⁾ QM. om.

³⁾ QM. werldh.

⁴⁾ QM. har öfver allt: *Trolletram*. — I Eddan kallas han: *Thrymr* och *Thursa Drottin*; i Danska visan: *Tosse Grefven*; i den Norska: *Jotulen*, h. e. Joten.

⁵⁾ QM. hans hammar.

”Hör du Locke Lewe⁶⁾ legedrängen min,

”Du skal flyga (⁷alt landet omkring och leta (⁸up
hammaren min.”

Thorer tämjer fåhlen sin i tömme.

Däth var Locke Lewe han låtte sig giöra guldvinger⁹⁾,
Flyger han i Trolltrams gård¹⁰⁾, Trolltram¹¹⁾ stodh
och smidde.

Thorer tämjer m. m.

”Höör du gamble Trolletram hvad jagh seijer tig,

”Haar du Torkers hammar tagit, (¹²dölg thet intet
för migh.” —

”Torkars hammar haar jag tagit, jagh (¹³döljer honom
eij et ord,

”Femten¹⁴⁾ fambner och fyratijo ligger han (¹⁵under
jord.”

”Seij nu Torkar svar igen, han skal aldrig hammarn få,

”För ähn jag fåhr Jungfru Froijenborg¹⁶⁾, den vähna
solen tå.”¹⁷⁾ —

6) QM. har: Loye, öfver allt
der OM. har Lewe. — I Ed-
dan: *Loke Laufeyarson*, Dan-
ska visan ger honom namnet:
Lokke Leyemand; den Nor-
ska: *Lokke Lagenson*.

7) QM. all land.

8) QM. mig hammarn igen.

9) I Eddan: valshamn eller fjä-
derhamn; det sednare äfven i
Danska visan.

10) I Eddan: *Jotunheim*; i Dan-
ska visan: *Nordnes Field*.

11) QM. Trolletramen.

12) QM. så dölg thet ej för migh.

13) QM. döljern icke et tahl.

14) QM. femtban.

15) QM. uthi graaff.

16) QM. Floyenborg. I Eddan:
Freyja; i Danska visan: *Frid-
lefsborg*.

17) Begge mskptt. hafva: Solentå.

7.

”Trolltram (¹⁸sänder dig svahr igen, du kan ej ham-
maren få,
”För ähn han fährt Jungfru Froijenborg, den vähna
solen tå.”

8.

Däth var vähna Frojenborg, hon blef så illa dervidh ¹⁹),
(²⁰ At sprack af hvarje finger och rann på jorden nedh ²¹).

9.

”Höör (²² du kiere syster min, hvadh jagh seijer tigh,
”(²³ Hur’ mycket guld gehr du mig, at jagh blihr brud
för digh ²⁴)?”

10.

Däth var Torker sielfver han låtte ²⁵) bröllopskläde
skiera,
(²⁶ Reser så til Trolltrams gård, (²⁷ som brude skulle
vara.

11.

”Hör du gamble Trolletram, om her skal bröllop stå,
”Så kasta (²⁸ dhe små bägare bort, bähr ihn medh äm-
mar ²⁹) och såå.”

¹⁸) QM. sände tigh budh igen.

¹⁹) QM. vidh.

²⁰) QM. Däth sprack af hvar
finger blodden uth.

²¹) QM. nidh.

²²) QM. min kiere syster.

²³) QM. Huru mycket gehr du
uth, at iagh.

²⁴) Enligt Eddan skulle Heim-
dall föreslagit Thors för-

klädning och resa. I Dan-
ska visan är detta Frejas råd.

²⁵) QM. låter.

²⁶) QM. Så drager han i.

²⁷) QM. där han skulle brud
vara.

²⁸) QM. bort dhe bägare små.

²⁹) QM. ämbar.

12.

Däth var gamle Trolletram, han var henne intet huld:
 "Här må nu³⁰⁾ vara en Fahnens brud, som eij kan
 blifva full."

13.

Svarade Locke Lewe, han mente vinna prijs:
 "Hon har eij ätit i fjorton dagar, så haar hoon längtat
 hijt."

14.

Däth var gamle Trolletram, han gladdes vid thet ord;
 Snart³¹⁾ kom Torkers hammar³²⁾ och lades på bru-
 debord.

15.

Femton¹⁴⁾ vore dhe små trollen som bure den ham-
 maren ihn,
 Bruden tahr³³⁾ medh ena hand och sticker³⁴⁾ un-
 der³⁵⁾ skind.

16.

Så snart hon den hammarn fick, börjar hon gå om-
 kring,
 Femton¹⁴⁾ troll och fyratijo så³⁶⁾ legger hoon i en ring.
 Thorer tämjer fählen sin i tömme.

³⁰⁾ QM. saknar ordet: nu.

³¹⁾ QM. Så snart.

³²⁾ QM. tillägger ordet: fram.

³³⁾ QM. tillägger ordet: honom.

³⁴⁾ QM. tillägger ordet: honom.

³⁵⁾ QM. tillägger ordet: sit.

³⁶⁾ QM. saknar ordet: så